

Kapittel 6

Formål og interesser

6.1 Innledning

Et grunnleggende spørsmål i forbindelse med lovregulering er hvorfor vi ønsker å regulere det aktuelle området, i dette tilfellet forhold relatert til måling. Begrunnelsen for lovregulering er i stor grad ønsket om å beskytte allmenne og private interesser som framstår som viktige. En beskrivelse av formålet med ny lov om måling blir derfor i stor grad en beskrivelse av de interesser som denne reguleringen bør åpne for å ivareta.

Samfunnet er hele tiden i utvikling, og det blir viktig å ivareta stadig nye interesser. Samtidig endres vektleggingen av ulike typer interesser. De interesser som lå til grunn for utarbeidelse av lov om mål og vekt, er derfor ikke fullt ut de samme som de interessene vi ser bør ivaretas av et slikt regelverk i dag. Utfordringen ved utarbeidelse av en ny regulering er å tydeliggjøre og ivareta de interessene som i dag fremstår som viktige, samtidig som det ikke stenges for å ivareta andre interesser som får større betydning som følge av samfunnsutviklingen.

Nedenunder i kap. 6.2 gis en kort beskrivelse av formålet bak dagens lovverk. Formålet bak den nye lovreguleringen beskrives i kap. 6.3. I kap. 6.4 gis en mer inngående beskrivelse av noen interesser som den nye lovreguleringen innenfor måleteknikkområdet bør kunne bidra til å ivareta.

6.2 Formålet bak dagens regulering

Lov om mål og vekt har i likhet med annen eldre lovgivning ingen egen formålsbestemmelse. Hvilket formål og hvilke interesser loven og de ulike bestemmelsene skal ivareta, må vurderes ut i fra

lovens forarbeider, de enkelte bestemmelsene i loven og den historiske utviklingen.

Bestemmelser om den grunnleggende måletekniske infrastrukturen, bl.a. bestemmelsene om målenheter og sporbarhet i målinger, har som formål å danne nødvendig grunnlag for nasjonale og internasjonale sammenlignbare og tillitsvekkende målinger og måleresultater i bl.a. forskning og handel.

Forarbeidene til loven¹ gir ikke direkte uttrykk for hvilke interesser som er søkt ivaretatt med krav til justering av måleredskaper og andre bestemmelser som setter krav til måleredskaper. Behovet for lovregulering er bare lagt til grunn som en selvsagt forutsetning. De vurderingene som er foretatt ved utarbeidelse av loven konsentrerer seg i stedet i stor grad om hvorfor man ikke bør ha justering av visse måleredskaper, bl.a. etter en vurdering av kostnadene knyttet til dette. Det skinner imidlertid klart gjennom i forarbeidene at hensynet til "publikum", dvs. forbrukerne, har vært et viktig hensyn bak lovreguleringen.

Lov om mål og vekt § 9 gir en oppregning over hvilke måleredskaper som skal justeres, og i hvilke sammenhenger justering skal skje. Bestemmelsen gir et uttrykk for når det anses viktig at måleredskapet gir korrekte måleresultater. Ut fra dette kan det utledes hvilke interesser som er søkt ivaretatt gjennom lovreguleringen. Hovedvekten av de redskaper som er underlagt justerplikt, er redskaper som brukes i "handel og vandel" (økonomisk oppgjør).

Som nevnt ovenfor, er hensynet til *forbruker* søkt ivaretatt i dagens lov. Videre er *offentlige interesser* søkt beskyttet, f.eks. offentlige avgifter beregnet på grunnlag av målinger. Det kommer

¹ Ot.prp. nr 66 (1940) om lov om mål og vekt.

også tydelig fram av loven og forarbeidene at vern av *helse* er et formål bak loven.

Det kan stilles spørsmål om *næringsinteresser* er et av formålene bak loven. Dette fremgår ikke klart i lov eller forarbeider, men næringsinteresser har i de senere år vært fremhevet som et formål som er beskyttet av loven.

Det må antas at også beskyttelsesverdige interesser som ikke var aktuelle eller tungtveiende den gang lov om mål og vekt ble utformet, kan ivaretas gjennom loven i den utstrekning loven faktisk har bestemmelser som kan ivareta disse interessene.

Flere av de endringer som er gjort i lov om mål og vekt er foretatt for å oppfylle EØS-avtalen. Hensynet til Norges forpliktelser etter EØS-avtalen har derfor også vært et sentralt hensyn bak enkelte bestemmelser i dagens lov. Hvilke formål som søkes ivare tatt gjennom EUs regelverk, omtales nedenfor i kap. 6.4.1.

6.3 Formålet bak den nye lovreguleringen

6.3.1 Innledning

Formålet med den nye loven vil i stor grad være sammenfallende med nåværende lovs formål. Lovens formål bør imidlertid komme mer tydelig fram i den nye loven. I tråd med moderne lovgivning bør loven derfor inneholde en formålsbestemmelse. Formålsbestemmelsen skal angi det overordnede mål som ønskes oppnådd med lovreguleringen. En slik bestemmelse er forelått i lovutkastet § 1.

Måletekniske forhold har betydning for mange forskjellige interesser og dermed en rekke ulike sektorer, regelverk og myndigheter. Lov om mål og vekt er i dag en overordnet lov som regulerer krav til måleredskaper generelt. Samtidig kan den betegnes som en spesiallov fordi den kun regulerer området måleteknikk. Prosjektgruppen mener den nye loven på samme måte bør være en spesiallov som i *utgangspunktet* regulerer den måletekniske kvaliteten og tilstanden på *alle* samfunnsområder, se også utredningens kap. 7.2 om lovens materielle virkeområde. I hvilken grad mer spesifikke krav skal gjelde, må vurderes særskilt, se utredningens kap. 10 og 11.

Formålet med all måleteknikk og krav knyttet til dette er at måleresultater skal ha nødvendig aksept og tillit. I figur 6.1 er det skissert en oversikt over hele det måletekniske området. Hele figuren

som sådan representerer den måletekniske infrastrukturen, og et sentralt formål med loven bør være å sikre tillit til denne infrastrukturen fordi dette er en forutsetning for tillit til og aksept av måleresultater. For å sikre tilliten til infrastrukturen (hele figuren) vil det være behov for å lovfeste noen generelle prinsipper. Det er også behov for mer spesifikke bestemmelser. I figuren er det forsøkt synliggjort hvilke forhold som bør lovreguleres mer spesifikt (fargede bokser) og hvilke forhold som ikke bør lovreguleres særskilt (hvite bokser).

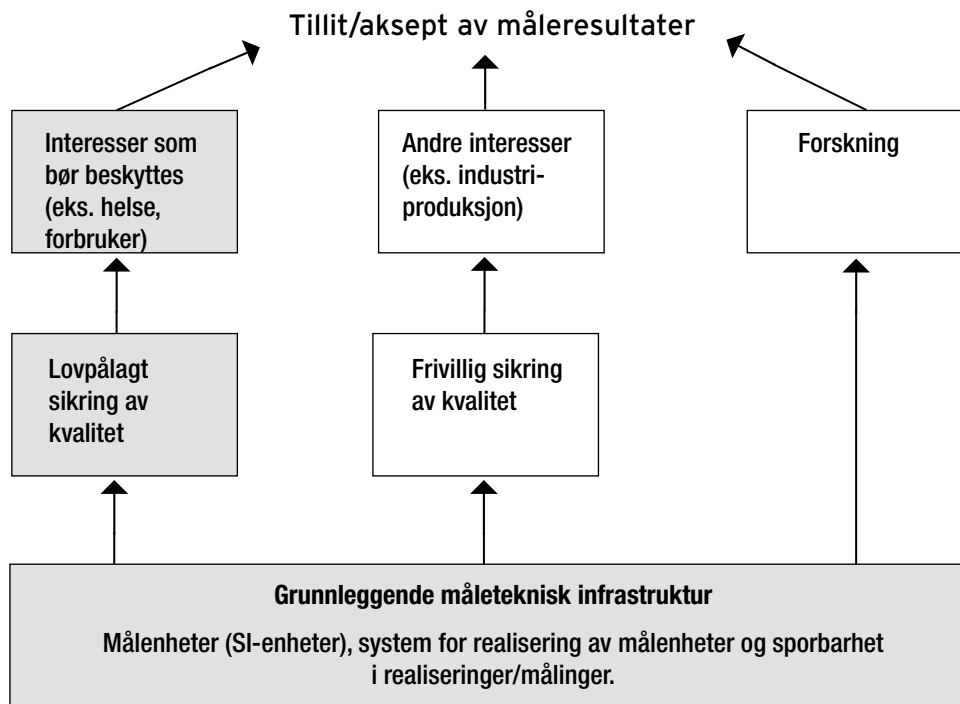
Figuren inneholder tre ulike ”søyler”, hvor søylen til venstre representerer interesser som bør kunne beskyttes særskilt i regelverket, og er følgelig markert med farge. Dette området behandles nærmere i utredningens kap. 10 og 11 nedenfor. Den midterste søylen representerer andre interesser, som f.eks. industriproduksjon. Her vil det som regel være bedriften selv som må ta stilling til hvor nøyaktige målinger den trenger i sin produksjon, og det er dermed ikke naturlig å lovregulere området. Søylen til høyre representerer forskning, og her vil også det vitenskapelige miljøet selv være nærmest til å ta stilling til hvilken nøyaktighet det er behov for i forskningssammenheng.

Alle tre søylene, uavhengig av om de lovreguleres eller ei, er imidlertid avhengig av en del grunnleggende faktorer, som f.eks. at det i det hele tatt finnes målenheter, at disse blir tilfredsstillende realisert og at realiseringene har sporbarhet. Som basis for de tre søylene, må altså en *grunnleggende* måleteknisk infrastruktur være på plass, jf. utredningens kap. 8 under. Den grunnleggende måletekniske infrastrukturen er en forutsetning (basis) for alle typer målinger og bør derfor lovreguleres.

6.3.2 Måleteknisk infrastruktur

En god *måleteknisk infrastruktur* er en av grunnsteinene i et velfungerende samfunn. Dagens samfunn blir stadig mer avhengig av målinger av ulike slag og i ulike sammenhenger for å fungere. I en CIPM-rapport² er følgende bruksområder for måleteknikk oppregnet i en ikke uttømmende liste: produksjonsindustri og andre industrier, handel, helse og sikkerhet, miljøbeskyttelse, vitenskap, kommunikasjon og transport, gjennomføring av myndighetreguleringer, energiproduksjon og –dis-

² Rapport utgitt i 1998 av Comité international des poids et mesures: National and international needs relating to metrology.

Figur 6.1: Oversikt over det måletekniske området - måleteknisk infrastruktur.

tribusjon, overvåking og navigering samt militære oppgaver. Dette viser at måleteknikk har betydning på mange ulike områder. Det kan som nevnt ovenfor være aktuelt å stille nærmere krav til noen av disse områdene, men ikke alle. Måleteknisk infrastruktur generelt er imidlertid viktig også for de områdene som ikke reguleres mer konkret i regelverket.

Både nasjonalt og internasjonalt er det viktig at måleresultater er tilstrekkelig korrekte, og at man kan stole på at de faktisk er nøyaktige nok. Etter hvert som den internasjonale handelen øker og kontakt mellom ulike land utvikler seg, er det stadig viktigere å sørge for en nasjonal måleteknisk infrastruktur med internasjonal tillit. En gjensidig aksept av de enkelte lands måletekniske infrastruktur, standardisering av krav og gjensidig aksept av testresultater er en grunnleggende forutsetning for nedbygging av tekniske handelshindringer. For å kunne bygge ned tekniske handelshindringer innenfor EØS-området, har det derfor vært en underforstått forutsetning at den måletekniske infrastrukturen må være på plass i de enkelte medlemslandene.

For å sikre at måleresultatene er tilstrekkelig nøyaktige, sammenlignbare, og dermed tillitsvekkende, er det nødvendig med et nasjonalt system som gir norske målinger en akseptert referanse (sporbarhet) tilbake til anerkjente internasjonale målenheter, f.eks. til kilogrammet i Paris. En grunnleggende god måleteknisk infrastruktur med aksepterte nasjonale referanser for realisering av målenheter er derfor viktig. Se nærmere omtale av den nasjonale infrastrukturen for realisering av målenheter i utredningens kap. 8. Det er imidlertid ikke bare den grunnleggende måletekniske infrastrukturen som er viktig å sikre. En måleteknisk infrastruktur må også bestå av systemer og (lov)reguleringer, f.eks. krav til måleredskaper, målinger og kontrollsystemer, som skal sikre tilfredsstillende måleresultater.

Prosjektgruppen mener at den nye loven bør ha som oppgave å sikre en måleteknisk infrastruktur i Norge som gir tillit til norske målinger både nasjonalt og internasjonalt. Dette foreslås synliggjort i lovutkastet § 1 første ledd.

6.3.3 Tilfredsstillende målinger og måleresultater

De fleste av oss tenker i liten grad over hvor stor rolle målinger, resultatet av målinger og bruk av måleresultater spiller for oss i hverdagen og for samfunnet generelt. Et overslag foretatt av Justervesenet viser at verdier for ca. 450 milliarder kroner (omlag 50 % av BNP) omsettes etter mål og vekt i Norge i dag.

De mest åpenbare eksemplene på målinger

som berører oss, er når vi kjøper matvarer basert på vekt og volum og når vi fyller bensin. Dette er målinger som danner grunnlag for et økonomisk oppgjør. Det er imidlertid mange målinger, utover de som har en ren økonomisk begrunnelse, som berører oss personlig, og som er av stor betydning i et større samfunnsmessig perspektiv. Dette er forhold som det sjelden fokuseres på og som vi nok er lite bevisste på. Nedenfor i utredningens kap. 6.4 om interesser gis flere eksempler på hvordan målinger griper inn på ulike områder.

Selv om dagens lov om mål og vekt også er begrunnet ut fra ønsket om riktige måleresultater, er loven hovedsakelig fokusert rundt regelverk om selve måleredskapet. Den gang loven ble vedtatt, ble krav til og kontroll av selve redskapet langt på vei ansett som tilstrekkelig for å sikre tilfredstillende måleresultater. Tidene forandrer seg imidlertid, og store endringer har skjedd både når det gjelder den tekniske utviklingen av måleredskaper, og når det gjelder bruken av måleredskaper og måleresultater. I dag vil f.eks. forbruker normalt ikke være tilstede under selve måleprosessen, men kun få et ferdig resultat presentert gjennom merking av mengdeinnhold på en ferdigpakning.

Ved utarbeidelse av nytt regelverk på måleteknikkområdet, er det ikke tilstrekkelig å sette krav til måleredskapet alene. Selv om nøyaktige måleredskaper er en avgjørende faktor, kan andre faktorer også spille en viktig rolle. Det er derfor viktig å sørge for mulighet til å regulere andre forhold som også kan ha innflytelse på måleresultatet, f.eks. hvordan målingen foretas og anvendelsen av måleresultatet.

Den generelle trenden i Europa innenfor måleteknikk har også gått i retning av å regulere andre forhold enn selve måleredskapet, f.eks. gjennom krav til vekt- og voluminnhold i ferdigpakkede varer.

Prosjektgruppen mener at den nye lovreguleringen i større grad bør synliggjøre at sikring av kvaliteten på selve måleresultatet og hvordan måleresultatet anvendes og presenteres er et vesentlig formål med lovreguleringen. En fokusering på måleresultater og riktig bruk av disse, vil gjøre regelverket mer fleksibelt i forhold til å møte nye utfordringer og behov innenfor området måleteknikk.

I formålsparagrafen i lovutkastet § 1 annet ledd første punktum er derfor foreslått presisert at lovens formål er å bidra til at *målinger og måleresultater* er tilfredsstillende nøyaktige.

6.3.4 Vurdering av behov for nærmere regulering

Ved vurderingen av hvilke tiltak som skal settes i verk etter loven, bør det tas utgangspunkt i hva som er en effektiv bruk av samfunnets ressurser. Dette er foreslått presisert i lovutkastet § 1 første ledd.

Som det går fram av framstillingen over, er en viktig del av en tillitsvekkende måleteknisk infrastruktur at det finnes lovregulering som generelt sikrer måleresultater. Dette gjelder særlig ved vurderingen når nærmere krav bør stilles, jf. lovutkastet §§ 10 og 13, og hvordan regelverket bør følges opp med hensyn til tilsyn, jf. utredningens kap. 13. Ved alle disse vurderingene bør det, som fastsatt i lovutkastet § 1 første ledd, tas utgangspunkt i en samfunnsøkonomisk vurdering. Det er imidlertid ikke alle interesser som kan eller bør måles økonomisk, f.eks. interesser som rettsikkerhet og verdien av menneskeliv. I formålsbestemmelsen i lovutkastet § 1 annet ledd første punktum er det derfor synliggjort at loven skal bidra til at målinger og måleresultater er tilfredsstillende nøyaktige *både* ut fra formålet om en effektiv bruk av samfunnets ressurser *og* for å ivareta andre beskyttelsesverdige interesser. Under i kap. 6.4 gis en vurdering av hvilke interesser som særskilt bør kunne beskyttes etter ny lov om måling.

6.3.5 Forholdet til internasjonale forpliktelser

I likhet med situasjonen i dag, vil begrunnelsen for deler av lovreguleringen også være å oppfylle forpliktelser etter EØS-avtalen. I den grad det er mulig, er det også et mål å ta høyde for at kommende internasjonale krav på området skal ha hjemmel i loven slik at de kan implementeres på en enkel måte. Dette er imidlertid et formål som ikke er særegent for måleteknikkområdet, men et forhold som vi som part i EØS-avtalen må forholde oss til innenfor mange rettsområder.

Prosjektgruppen har av den grunn ikke foreslått at forholdet til internasjonalt regelverk i lovteksten fremheves som et eget formål med loven. Begrunnelsen for de internasjonale reglene på måleteknikkområdet, f.eks. i EØS-regelverket, vil for øvrig ofte være samsvarende med de formål vi legger til grunn for vår nasjonale regulering. I tillegg vil implementering av internasjonalt regelverk, særlig EØS-regler, være en forutsetning for å sikre internasjonal tillit til norske målinger og måleresultater, jf. § 1 første ledd i lovutkastet.

6.4 Interesser

6.4.1 Europeisk regelverk

Både EU-regelverket og regelverket om måletekniske forhold i de fleste europeiske land åpner for å ivareta flere allmenne interesser. I EU-regelverket anføres "public interest" (allmenne interesser) som grunnlag for å sette krav til måleredskaper. I forordet til direktiv om måleinstrumenter (MID) pkt. 2 gis følgende eksempler på hva som menes med "public interest":

"... such as public health, safety and order, of protection of the environment and the consumer, of levying taxes and duties and of fair trading, ..."

Sverige skiller seg noe ut fra de andre landene i Europa da deres regelverk i utgangspunktet kun skal ivareta forbrukerinteresser. Svenskene regulerer derfor kun måleredskaper mv. som berører forbruker (sluttbruker), f.eks. butikkvekter og bensinpumper. I og med at EU-regelverket setter måletekniske krav også av hensyn til andre typer interesser enn forbrukerinteresser, har Sverige imidlertid vært nødt til å foreta en utvidelse av sitt regelverks virkeområde. For å oppfylle forpliktelsene som EU-medlemskapet medfører, er det i det svenske regelverket³ derfor tatt inn en bestemmelse om at det kan fastsettes regelverk som ikke er begrunnet i forbrukerhensyn dersom Sverige er forpliktet til dette iht. EU-krav.

6.4.2 Interesser som bør kunne ivaretas i ny lov

6.4.2.1 Forbrukervern

Oppgjøret for mange forbruksvarer baseres direkte på måleresultater. Eksempler på dette er salg av frukt og ferskvarer over vekt i dagligvarebutikken, beregning av elektrisitetsforbruk over elektrisitetsmåler, vannforbruk ved hjelp av vannmåler og antall tellerskritt ved registrering av tidsforbruk. Det samme gjelder for tjenester. Drosjereiser betales f.eks. på bakgrunn av antall kilometer registrert på taksameter, og porto og frakt på pakker betales ut fra vekt eller volum.

Videre selges det i stor utstrekning produkter i pakninger med en forhåndsbestemt mengde (ferdigpakninger). Både mengde og pris er fastsatt på forhånd uten at forbruker kan påvirke dette, men forbruker har en berettiget forventning om

at prisen er for en viss mengde av varen. Kombinasjonen av pris og mengde gir forbruker opplysninger om produktets egentlige kostnad bl.a. sammenlignet med konkurrerende produkter. Etter innføring av krav til opplysning om enhetspris for varer⁴, f.eks. pris per kilo, er fokuset på forholdet mellom mengde og pris ytterligere forsterket. Enhetsprismerkingen gjør det enklere for forbruker å danne seg et bilde av prisen på produktet. En slik enhetsprismerking og merking av mengdeinnhold på ferdigpakninger har imidlertid ingen verdi med mindre det merkede vekt- og voluminnholdet på ferdigpakningene er i samsvar med det faktiske innholdet. Det er derfor av stor betydning for forbruker at merket mengdeinnhold er korrekt.

Prosjektgruppen mener at det å bidra til beskyttelse av forbrukere, spesielt i forbindelse med økonomiske oppgjør, bør være et viktig formål med den nye loven. Forbruker er normalt den svake part og har liten mulighet for selv å kontrollere måleresultatene.

6.4.2.2 Offentlig myndighetsutøvelse

Flere offentlige myndigheter og deres regelverk er avhengig av måleresultater. I forbindelse med økonomiske oppgjør har staten en vesentlig interesse i at måleresultater er tilfredsstillende korrekte fordi store deler av statens avgiftsinntekter beregnes på grunnlag av de måleresultatene som legges til grunn for det økonomiske oppgjøret. Eksempler på dette er merverdiavgift, tollavgifter og bensinavgifter.

Også i andre sammenhenger kan myndighetens interesser direkte eller indirekte være avhengig av måleresultater. F.eks. vil måleresultater være grunnlag for å kunne påvise og kontrollere at lover og regler etterleves, se også i den sammenheng interesser som er beskrevet nedenfor i dette kapitlet. Slik sett vil tillit til måleresultater lette myndighetenes generelle tilsyns- og kontrolloppgaver der måleresultater inngår i vurderingsgrunnlaget.

Prosjektgruppen mener at hensynet til offentlige myndigheter og deres interesse av riktige måleresultater i likhet med i dag bør vektlegges ved utarbeidelse av ny lov og underliggende regelverk. Ulike myndigheter kan ikke kontrollere alt hele tiden og må derfor kunne stole på at målinger er tilfredsstillende nøyaktige.

³ Lag (1992:1514) om måttenheter, mätningar og mätton § 2.

⁴ Forskrift 6. desember 1999 nr. 1256 om prisopplysning for varer.

6.4.2.3 Rettsikkerhet

Borgerne må følge en rekke påbud og forbud. Brudd på reglene kan medføre straff, f.eks. bøter og fengsel, eller annen tyngende reaksjon. Det er viktig at straffesanksjoner kun pålegges når det virkelig foreligger brudd på samfunnets spilleregler. De faktiske forhold som fører til en straffereaksjon må være korrekte. Når måleresultater ligger til grunn for sanksjoner, må disse resultatene følgelig være tilstrekkelig sikre. Jo mer alvorlig reaksjon, jo strengere krav bør det stilles til nøyaktigheten av de målinger som ligger til grunn for reaksjonen.

Eksempler på tilfeller hvor måleresultater legges til grunn for vurdering av straffbart brudd på regelverket, er ved måling av kjørehastighet, puste- eller blodprøver for å påvise påvirkning av alkohol eller narkotiske stoffer, måling av overlast på transportkjøretøyer og måling av minstevannføringer i vassdrag. I boks 6.1 gis eksempler på saker hvor målinger har vært av betydning i straffesaker.

Prosjektgruppen mener at rettsikkerhet er en viktig interesse som den nye loven må åpne for å ivareta, og at denne nye loven og underliggende regelverk bør ha større fokus mot denne interessen enn dagens lov har.

6.4.2.4 Liv og helse

Innenfor helsesektoren foretas en rekke målinger som vil ha betydning for den enkeltes liv og helse. Konsekvensen av feilmålinger vil variere, men i sin ytterste konsekvens kan en feilmåling få fatale konsekvenser. Det kan gis mange eksempler på viktigheten av riktige målinger i helsemessig sammenheng. Pasienters feber, puls og vekt måles. Videre foretas det målinger ved blanding av medisiner. I forbindelse med laboratorietester av blodprøver og andre prøver for å avdekke eventuelle sykdommer, gjøres det målinger. En feilmåling her kan f.eks. medføre at sykdommer ikke blir oppdaget og behandlet, eller at lidelser feilbehandles. Målinger som foretas i forbindelse med tester av næringsmidler er også et eksempel på målinger som er viktig i forhold til liv og helse.

Prosjektgruppen mener at lovverk om målinger må ha som formål å bidra til å beskytte liv og helse. Denne interessen ligger også til grunn for deler av dagens regelverk på området.

6.4.2.5 Miljø

Miljøhensyn anses i dag som en viktig samfunnmessig interesse. Resultatet av målinger av ulike

Boks 6.1: Eksempler på straffesaker basert på bruk av laser fartsmåler.

Det har vært enkelte straffesaker for Høyesterett i de senere år hvor det har vært reist spørsmål om politiets måleresultater i forbindelse med fartskontroller har vært korrekte:

Rt. 2001 s. 1467: A var målt til å ha kjørt i 192 km/t i 80-sonen av politiets laser fartsmåler, men hevdet selv at farten var 110-120 km/t. Spørsmålet om hvilken hastighet som var holdt, ville være avgjørende for straffeutmålingen. Det ble fra forsvarerens side anført at måleresultatet var uriktig pga. feil ved bruken av måleredskapet. Det var ikke anført at det var noe galt med selve måleredskapet. Høyesterett fant ikke at det hadde foreligget feil bruk som hadde påvirket måleresultatet.

Rt. 2001 s. 1476: A var målt til å ha kjørt i 143 km/t i 80-sonen. Han erkjente å ha kjørt for fort, men bestred at hastigheten var så stor. Også i denne saken var det spørsmål om bruken av laser fartsmåleren hadde påvirket måleresultatet. Høyesteretts flertall på fire dommere, kom til at det forelå brudd på instruksjonen for bruk av laser fartsmåleren, og at bruddene var av en slik karakter og et slikt omfang, at måleresultatet måtte tilsidesettes. Selv om sannsynligheten for at bruken hadde påvirket måleresultatet var liten, kunne det ikke utelukkes.

miljøfaktorer gir et viktig beslutningsgrunnlag for avgjørelser som skal tas på miljøområdet. Videre vil måleresultater benyttes som faktagrunnlag for myndighetene i kontrollsammenheng. For å beskytte miljøet settes det ofte krav som innebærer at det må foretas målinger for å dokumentere at kravene er oppfylt. Dette gjelder f.eks. måling av forurensende utslipp til luft og vann.

Målet om en bærekraftig bruk av naturressursene og ivaretagelse av det biologiske mangfoldet har blitt stadig mer fokusert på i miljøarbeidet. I den sammenheng er det viktig å ha kontroll med ulike ressursbestander. En slik kontroll forutsetter bl.a. at uttaket av disse ressursene måles riktig. Et eksempel på betydningen av riktige målinger i denne sammenheng, er veiing av fisk i fiskemottak hvor veid mengde fungerer som dokumentasjon på at fangskvotene er overholdt. Kontroll med ressursbestander er imidlertid også viktig for å sørge for at næringer som er avhengig av naturressurser, beholder sitt næringsgrunnlag over tid.

Prosjektgruppen mener at miljøvern bør fremheves som en viktig interesse som bør kunne

beskyttes av den nye loven. I den grad målinger foretas i miljøsammenheng, er det viktig at det kan stilles krav til disse målingene.

6.4.2.6 Næringslivsinteresser

Som nevnt ovenfor, har dagens lov blitt ansett som en lov som også ivaretar næringslivsinteresser. Når det gjelder behovet for en tilfredsstillende måleteknisk infrastruktur, er det klart at dette er av stor betydning for næringslivet bl.a. ut i fra målet om fri flyt av varer og nedbygging av tekniske handelshindringer. Næringslivsinteresser er derfor en interesse bak regelverk om nasjonal grunnleggende måleteknisk infrastruktur.

Når det gjelder spørsmålet om det skal fastsettes regler om f.eks. kontroll av måleredskaper og måleresultater kun ut i fra det formål å ivareta næringslivets interesser, er ikke svaret nødvendigvis like klart. Næringslivet har en klar egeninteresse av å sørge for tilfredsstillende måleresultater i sin virksomhet. Virksomheten bør selv etterse at den ikke lurer seg selv eller blir lurt av andre pga. uriktige måleresultater. Næringslivet er også avhengig av at kunder og andre har tillit til dem. Videre har næringslivet ofte kompetanse og ressurser til å sørge for tilstrekkelig egenkontroll uten innblanding fra myndighetene. Alt dette taler for at myndighetene ikke bør regulere forhold som kun berører næringsinteresser.

På den annen side vil det heller ikke i næringslivet alltid være likeverdige parter i et avtaleforhold. Det er ikke alle bedrifter og virksomheter som har mulighet til å ivareta egne interesser på lik linje med motparten. Et eksempel på misforhold i styrke i næringsforhold, er forholdet mellom den enkelte bonde som leverer korn, melk osv. og motakeren av disse produktene, f.eks. meieriet. Her kan det være viktig at myndighetene setter krav for å beskytte den svake part.

Videre er hensynet til like konkurransevilkår for næringslivet en viktig interesse som bør sikres. Virksomheter kan skaffe seg et konkurransemessig fortrinn gjennom å legge uriktige måleverdier til grunn for sine oppgjør hvis det ikke stilles noen myndighetskrav til næringslivets målinger i rene næringsforhold. Konkurrerende bedrifter vil i begrenset grad kunne ivareta sine egne interesser i slike tilfelle. Krav om riktige målinger for å sikre like konkurransevilkår, kan derfor anses som et viktig og positivt rammevilkår for næringslivet.

Ved å overlate store deler av kontroll mv. til privat initiativ, vil aktørene i næringslivet ha fokus på det som er mest lønnsomt for deres virksom-

het separat. Fra et samfunnsøkonomisk perspektiv kan det tenkes at et offentlig system som skaper tillit vil være mer lønnsomt for landet totalt sett.

Prosjektgruppen mener at næringslivet i utgangspunktet bør kunne ivareta sine egne interesser ved frivillig kontroll og kvalitetssikring. I den grad det foreligger mulighet for alle involverte parter til å kontrollere og kvalitetssikre målinger bør myndighetene normalt ikke gripe til regulering. Hensynet til de svakere parter i næringslivet og ønsket om like konkurransevilkår kan imidlertid være interesser som bør kunne medføre regulering.

6.4.2.7 Øvrige interesser

De interessene som er nevnt ovenfor, er de interessene som for prosjektgruppen utpeker seg som spesielt aktuelle å ivareta ved å sette krav til måleresultater og målinger. Det finnes imidlertid andre typer interesser som også kan være avhengige av målinger og som kan ha behov for beskyttelse. F.eks. kan riktige måleresultater være viktig i forhold til *helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid* på arbeidsplasser.

Prosjektgruppen mener at den nye loven generelt må være åpen for å ivareta alle interesser som berøres av målinger, og at loven ikke bør begrenses til særskilte interesser. Loven må være så fleksibel at den kan ivareta ny interesser som måtte dukke opp i framtiden.

6.5 Utforming av den foreslåtte formålsbestemmelsen

Det kan stilles spørsmål om noen interesser som fremstår som særlig relevante i forhold til korrekte måleresultater, skal nevnes spesielt i formålsbestemmelsens annet ledd eller om det er tilstrekkelig at de er omtalt i lovens forarbeider. Om slike interesser faktisk skal særlig ivaretas eller ikke, og i hvilke situasjoner, vil uansett bli avgjort i forskrifter, se vurderingen i utredningens kap. 10 og 11.

På den ene side kan noen eksempler på aktuelle interesser lette forståelsen av formålet med og betydningen av loven. På den annen side kan en ikke-uttømmende opplisting lett forstås slik at de opplistede interessene skal beskyttes spesielt foran andre interesser. Dette vil ikke være i tråd med målsetningen om at også interesser som ikke oppfattes som aktuelle i dag, også skal kunne iva-

retas av denne loven dersom de øvrige lovbestem-
melsene åpner for det.

Prosjektgruppen har konkludert med at for-
delen med å ta inn noen eksempler på beskyttel-
sesverdige interesser i selve lovteksten overstiger
ulempen så lenge det går klart fram av lovteksten
at de nevnte interesser ikke er uttømmende. På
denne bakgrunn er en ikke-uttømmende liste
over interesser tatt med i lovutkastet § 1 annet
ledd annet punktum. Prosjektgruppen anbefaler
imidlertid at det under høringen av lovforslaget
bes spesielt om kommentarer på spørsmålet om
formålsbestemmelsen bør nevne noen interesser
særskilt.